

ดร.กมลธรรม สติกรกุล
กรมวิทยาศาสตร์บริการ
korntham_sathirakul
@yahoo.com
0-2201-7323

ความคิดสร้างสรรค์ จุดกำเนิดของทรัพย์สินทางปัญญา (4)

ใน Thai IP Corner ฉบับที่แล้วผมได้อธิบายแนวทางในการพัฒนาทักษะในการคิดสร้างสรรค์ของ Mr. Charles Thompson มิติแรก คือ มิติของนักสำรวจ หรือ Explorer ซึ่งหมายถึงการค้นหาเก็บเกี่ยว “เมล็ดพันธุ์แห่งความคิด” หรือข้อมูลเนื้อหาวัตถุดิบในการคิดสร้างสรรค์ ในฉบับนี้ผมจะได้อธิบายต่อสำหรับมิติที่สอง คือ มิติของศิลปิน (Artist) เป็นมิติที่ให้แนวทางในการพัฒนาความคิดใหม่ ๆ จากเนื้อหาวัตถุดิบในการคิดสร้างสรรค์ที่ได้จากมิติแรก ซึ่ง Mr. Thompson ได้แนะนำแนวทางให้ลองปฏิบัติในมิตินี้รวมทั้งหมด 16 ข้อดังนี้ครับ

1. คิดจินตนาการอย่างเด็ก (Think Like a Kid) เด็กๆ มักจะมีจินตนาการ คิดสร้างสรรค์ และสนุกอยู่กับโลกแห่งความฝันของเขา แต่พอโตขึ้นความคิดสร้างสรรค์ก็ลดน้อยลง ปิกัสโซจิตรกรชื่อดังได้กล่าวไว้ว่า “เด็กทุกคนเป็นศิลปิน สิ่งที่ทำหายคือการรักษาความเป็นศิลปินนี้ให้คงอยู่กับพวกเขาเมื่อเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่” ท่านลองใช้ศิลปินตัวน้อยในตัวท่านคิดจินตนาการในงานของท่าน ตอนที่ท่านคิดเขียนข้อเสนอโครงการ วางแผนกิจกรรมในโครงการที่ท่านจะเสนอหัวหน้าของท่านดู ท่านอาจจะได้โครงการที่ใหม่สดใสมิใช่ซ้ำใคร

2. ตั้งคำถาม “จะเป็นอย่างไรถ้า...” (Ask “What if ?”) จะเป็นอย่างไรถ้าคนเราสื่อความคิดกันได้เพียงแค่มองตากัน จะเป็นอย่างไรถ้าหิมะตกในกรุงเทพฯ อะไรจะเกิดขึ้นถ้ามนุษย์เราสามารถทำงานได้โดยไม่ต้องพักนอนนอนหลับ จะเป็นอย่างไรถ้าหน่วยงานของท่านได้รับเงินสนับสนุนก้อนใหญ่จากผู้มีจิตศรัทธา ลองตั้งคำถามในลักษณะนี้ถามตัวท่านเองดู เพื่อเปิดประตูให้ท่านได้คิดสร้างสรรค์ต่อยอด

3. ทำทลายกฎกติกา (Challenge the Rules) กฎ ระเบียบ กติกา บางอย่าง บางโอกาสสร้างปมผูกเงื่อนที่ยากต่อการคิดแก้ ปัญหาจึงเกิด และหมักหมม หากท่านทำทลายกฎกติกานั้นๆ คิดฝ่าฝืนบ้าง หรือเปลี่ยนกฎระเบียบกติกาไปเลย ท่านอาจจะสามารถคิดแก้ไขปัญหานั้นๆ ได้ง่ายขึ้น และอย่าลืมว่ากฎ กติกาที่มีอยู่มากมายนั้น เราเป็นผู้ถูกขึ้นเอง ถ้าเราถูกได้ เราก็น่าจะแก้ได้

4. สร้างบรรยากาศให้สนุกสนานไร้เงา (Be Whacky) คนเราจะคิดสร้างสรรค์ได้ดีนั้นภาวะอารมณ์ต้องสบายๆ ไม่เคร่งเครียด ดังนั้นการคิดสร้างสรรค์ไม่ว่าจะคิดคนเดียว หรือระดมสมองกันคิด ควรสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย สนุก สดชื่น ท่านลองพิจารณาดูว่า อะไรบ้างที่จะช่วยให้ท่านผ่อนคลาย สนุกสนานกับการคิดสร้างสรรค์งาน ในหน้าที่ของท่าน

5. คิดให้ง่าย ทำให้มันง่าย (Simplify) หลายๆ คนมักคิดอะไรยุ่งยากซับซ้อน ยิ่งถ้ารู้มาก ยิ่งคิดซับซ้อนมาก ลองคิดอะไรที่ง่ายๆ ไม่ซับซ้อน คำตอบของปัญหาที่ซับซ้อนอาจจะซ่อนอยู่หลังเส้นผม ท่านลองพิจารณาดูว่าท่านจะทำปัญหาที่ท่านกำลังขบคิดอยู่ให้ง่ายขึ้นได้อย่างไร ลองใช้ความเรียบง่ายในการคิดวางแผนโครงการหรือออกแบบโครงการที่ท่านทำอยู่
6. คิดเวอร์ๆ ไว้ (Exaggerate) ลองคิดอะไรให้เกินจริง เกินเลย เวอร์ๆ เข้าไว้ คิดให้ใหญ่เกินจริง เล็กเกินจริง มากเกินพอดี ดีเกินจนเหลือเชื่อ อะไรทำนองนี้ ท่านจะสามารถปลดล็อกกรอบความคิดของท่าน และได้ไอเดียดีๆ
7. จัดสลับปรับเปลี่ยน (Rearrange) อะไรใหม่ๆ สามารถเกิดขึ้นได้จากการปรับเปลี่ยน จัดเรียงใหม่ เช่น การออกแบบจัดเรียงปุ่มกด และหน้าจอของโทรศัพท์มือถือถือหลากหลายแบบ หลายสไตล์หรือการจัดขั้นตอนการให้บริการใหม่ ทำให้รวดเร็วและสะดวกต่อผู้ใช้บริการมากขึ้น ท่านลองคิดแยกปัญหาเป็นส่วนๆ แล้วปรับเปลี่ยนจัดวางให้ต่างๆ ไปจากเดิม ท่านจะสามารถคิดสร้างสรรค์อะไรใหม่ๆ ขึ้นได้
8. หยิบยกสิ่งใหม่มาใส่แทน (Substitute) ความคิดสร้างสรรค์ดีๆ หลายอย่างได้จากการทดแทนสิ่งเดิมด้วยสิ่งอื่นๆ ใหม่ๆ เช่น เอาแครอทแทนมะละกอดิบในส้มตำ หรือพิซซ่าหน้าแฮมแทนหน้ากลมๆ แบบเดิมๆ หรือใช้เครื่องจักรทำงานแทนคน ท่านลองคิดหาสิ่งอื่นมาแทนส่วนใดส่วนหนึ่งในปัญหาที่ท่านคิด แล้วดูว่าท่านได้อะไรใหม่ๆ ขึ้นมาบ้างไหม
9. ผสมผสานความคิด (Combine Ideas) ลองผสมผสานความคิดต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดไอเดียใหม่ๆ สิ่งใหม่ๆ เช่น โทรศัพท์มือถือติดกล้องดิจิทัล แกรมฟังเพลง MP3 ได้ หรือขนมปังเบเกอรี่กรอบนอกนุ่มใน อร่อยมันรสเนยและหอมกลิ่นก้านกาแฟ หรือการท่องเที่ยวที่ได้ทั้งสนุก ได้พักผ่อน และได้ความรู้ด้วย อย่างนี้เป็นต้น
10. คิดเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น (Make a Metaphor) ลองคิดเปรียบเทียบ เปรียบเปรยปัญหาที่ท่านกำลังขบคิดอยู่ กับสิ่งอื่นๆ ที่ไม่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน พิจารณาถึงความคล้ายคลึง และความแตกต่าง ท่านลองเปรียบเทียบการทำงานในหน้าที่ความรับผิดชอบของท่านกับการบรรเลงเพลงแจ๊ส หรือเปรียบเทียบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่กับการปรุงอาหาร หรือเปรียบเทียบการคิดสร้างสรรค์กับการตกปลา เป็นต้น นี่จะกระตุ้นให้ท่านได้คิดสร้างสรรค์ในแง่มุมที่แตกต่างกันออกไป
11. มองมุมกลับ คิดมุมกลับ (Reverse) ลองมองปัญหา และพิจารณาในมุมกลับดู ถ้าท่านเป็นครู ลองพิจารณาปัญหาจากมุมมองของนักเรียน หรือถ้าท่านเป็นผู้บังคับบัญชา ก็ลองเอาใจของผู้ใต้บังคับบัญชามาคิดพิจารณาปัญหาบ้าง หรือถ้าท่านเป็นชายก็ลองคิดพิจารณาปัญหาในมุมมองของหญิง หรือในทางกลับกันหากท่านเป็นหญิงก็ลองคิดแบบชายดูบ้าง
12. สวมวิญญาณคนอื่นคิด (Imagine How Others Would Do It) ลองจินตนาการว่าท่านเป็นผู้อื่นดู เป็นใครสักคน เป็นนายกรัฐมนตรี หรือเป็นประธานาธิบดีสหรัฐฯ หรือเป็นดาราดังผู้โด่งดัง หรือเป็นโจรสลัด แล้วคิดพิจารณาว่าสำหรับปัญหาที่กำลังคิดอยู่นั้น ท่านจะมีความคิดอย่างไร จะทำอะไร อย่างไร ด้วยลักษณะ บุคลิกของคนนั้นคนนี้ จะมองปัญหาเดียวกันนี้ และคิดแตกต่างกันออกไปอย่างไร เปิดใจ เปิดมุมมองใหม่ ให้ท่านคิดได้มากขึ้น

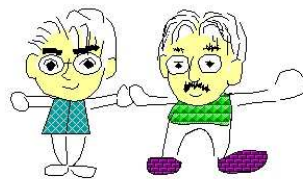
13. จินตนาการว่าสิ่งที่คิดคือตัวเรา (Imagine You're the Idea) ท่านเองลองเล่นบทเป็นสิ่งที่ท่านกำลังคิดอยู่ เช่น ถ้าท่านกำลังออกแบบเครื่องชงกาแฟก็ลองคิดว่าตัวเองเป็นเครื่องชงกาแฟ ท่านต้องทำอะไรและอย่างไรให้คนมาใช้ท่านได้สะดวก หรือว่าจินตนาการว่าท่านอยู่บนชั้นวางสินค้าในซูเปอร์มาร์เก็ตท่านจะทำกับตัวท่านอย่างไร ให้เป็นจุดสนใจ ดึงดูดลูกค้าให้หยิบท่านใส่ตระกร้า จ่ายสตางค์ซื้อท่าน แล้วนำท่านกลับไปบ้าน เป็นต้น

14. เปลี่ยนชื่อเรียกใหม่ (Change Its Name) ถ้าท่านเปลี่ยนชื่อเรียกสิ่งที่ท่านคิด หรือปัญหาที่ท่านกำลังขบคิดอยู่เป็นอย่างอื่น ท่านจะสามารถปลดการยึดติดอยู่กับชื่อนั้น และเกิดความคิดใหม่ๆ ได้ เช่น เปลี่ยนจากคำว่า “ประตู” เป็น “ช่องทางเข้าออก” หรือเปลี่ยนจากคำว่า “หน้าต่าง” เป็น “ช่อง” หรือเปลี่ยนจากคำว่า “ผู้ชาย” เป็น “แลกเปลี่ยน” เป็นต้น ลองเปลี่ยนชื่อแล้วคิดให้ต่างจากเดิม ท่านจะได้สิ่งใหม่ๆ ไม่จำเจ

15. อย่าเค้นอย่าขืน (Don't Force It) บางสิ่งบางอย่างต้องปล่อยให้มันเป็นไปตามกาลของมันเอง แล้วจึงจะคิดพิจารณาได้ชัดเจน และดีขึ้น ไม่ต้องไปเค้น ไปเบ่ง มีสถาปนิกผู้หนึ่งสั่งให้คนงานปลูกหญ้าบนลานระหว่างตึกที่เขาออกแบบ และเพิ่งสร้างเสร็จแล้วปล่อยให้คนที่ใช้งานตึก เดินไป เดินมา จนร่องรอยการสัญจรบนสนามหญ้าเกิดขึ้นชัดเจน จากนั้นสถาปนิกผู้นั้นก็สั่งให้คนงานทำทางเดินตามร่องรอยบนสนามหญ้านั้น ทำให้เกิดเส้นโค้งทางเดินระหว่างตึกที่สวยงาม และใช้เป็นทางเดินได้อย่างเหมาะสมกับการใช้งาน ท่านลองปล่อยให้ความคิด ไม่ต้องเค้น ไม่ต้องขืน ปล่อยให้เวลาทำงานของมันเอง ปล่อยให้ปัญหาที่ท่านคิดชัดเจนขึ้น แล้วความง่ายในการคิดแก้ไขจะง่ายขึ้น

16. หยุดสักนิดบ้างสิ (Pause for a Bit) เรามักจะคิดทำอะไรหลายอย่างเพื่อแก้ปัญหา ลองคิดพิจารณาดูบ้างว่าการหยุดหรือเลิกทำอะไรบางอย่างอาจจะเป็นทางออกของปัญหาได้เช่นกัน

ลองหยิบเอาแนวทางที่นำเสนอทั้ง 16 ข้อนี้ไปใช้ในการคิดพิจารณาปัญหาของท่านดูนะครับ แล้วได้ผลอย่างไรก็เขียนมาเล่าแบ่งปันให้กันบ้าง สำหรับในฉบับหน้าผมจะเล่าเรื่องของ มิติที่ 3 คือ มิติของผู้พิพากษา หรือ Judge มาให้ได้อ่าน ได้ศึกษากันนะครับ ขอให้สนุกกับการคิดสร้างสรรค์ครับ

ดรุณ 14 ปี นสรุทธิ์ สีนทางปัญญา

DIP กรมทรัพย์สินทางปัญญา

สิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า ลิขสิทธิ์ แบบผังภูมิวงจรรวม ความลับทางการค้า
สิ่งประดิษฐ์ทางอุตสาหกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย

www.ipthailand.org

เสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันด้วยทรัพย์สินทางปัญญา